

Een pleidooi voor een open kerk

- Het geld is op, er zijn te weinig pastores, gelovigen blijven thuis, tekort aan vrijwilligers, iedereen wordt ouder.
- Voor ieder bedrijf is dat een reden om te sluiten
- Maar geldt dat ook voor de kerk?

Reflectie op het sluiten van kerken

1. Vanuit mijn eigen ervaring met zeven kerksluitingen
2. Vanuit mijn ervaring in het buitenland
3. Vanuit mijn theologie en de geschiedenis van de kerk
4. Vanuit andere wetenschappen zoals de antropologie, de wereld van de kunst en de cultuur en de religiewetenschap

Vanuit die ervaringen en kennis vraag ik me af of het wel katholiek is om zo met een kerk om te gaan, De kerk is geen bedrijf, en het kerkgebouw niet een clubgebouw, een filiaal van een organisatie of zo iets.

Een oproep om samen nog eens na te denken

- Mijn boek was en is geen protest of oppositie jegens bisdom
- Mijn boek was al geschreven en was al te koop vóórdát mijn bisdom Haarlem-A'dam haar beleid formuleerde
- Het is vooral gericht op daar waar de kerk zou moeten leven in de samenleving.. Dorp, wijk stadscentrum. Ik doe een oproep aan de lokale bestuurders.
- Met een 'open' kerk, bedoel ik niet alleen een open kerkdeur, maar vooral ook een kerk die met haar hart open staat voor al de mensen van dorp, wijk, stad (dus niet alleen de katholieken)
- Binnen die openheid kan een kerkgebouw een plaats zijn waar mensen elkaar en God kunnen ontmoeten om het leven te delen, in stilte, muziek, diaconie, bezinning, en ja... ook in viering.
- Ik probeer duidelijk te maken dat een kerkgebouw in de beleving van gelovigen, van overal en van alle tijden, een sacrale plaats is, die haar zin vindt niet alleen in het functionele om vieringen mogelijk te maken, maar als een ontmoetingsplaats voor mensen die geraakt worden door het mysterie van het leven
- Sluiten is soms onvermijdelijk maar weet dan wat je doet en hoe je het doet.

- Deel 1

De kerk is van de basis, van het dorp, de wijk, de stad. Het is voor hen een sacrale plaats

- Deel 2

De argumenten om een kerk te sluiten. Hoe valide zijn die?

- Deel 3

Hoe kun je een open kerk zijn?

SPANBROEK 50 JAAR GELEDEN

- De kerk is niet van de pastoor of de bisschop of van een overkoepelend regio/stadsbestuur
- De kerk is van de mensen die hem gebouwd hebben, onderhouden en er kerken.
- De kerk is van het dorp, van de wijk, de stad.
- Zo voelt dat. Ook al zegt het kerkelijk recht wat anders

Het is het huis waar dorpelings,
wijkbewoners en stedelingen lief en
leed delen, met elkaar en met God

God is nabij
het heilige is voelbaar

Het geluid van hoop, troost, feest protest en rouw

Als dit geluid over stad en land niet meer klinkt?
Wat gaan we missen?

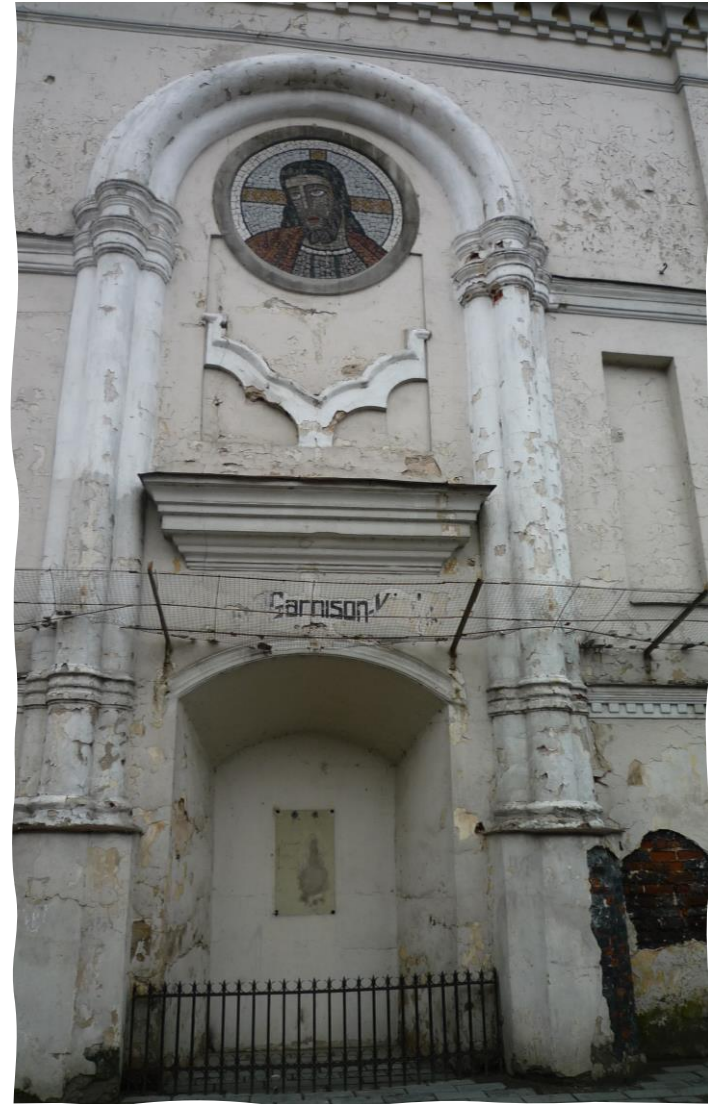
Als de kerk
verdwijnt,
waar en
wanneer
horen we
dan nog
het
Evangelie?

Hoe God verdwijnt uit Haarlem

Elders in de wereld:

Om God uit de samenleving
te bannen werden achter het
ijzeren gordijn kerken
gesloten.

De kracht van een open kerk Frankrijk

- Nergens zijn kerk en staat zo van elkaar gescheiden als in Frankrijk. Maar de overheid erkent het belang van een kerkgebouw. Ze onderhoudt het gebouw. De gebouwen zijn er niet op de eerste plaats voor het vieren van de eucharistie.

84
BÉDOIN

- Sainte Colombe -

*l'église
Sainte-Colombe*

Een boerderij in Duitsland en Oostenrijk, een station of hotel in Italië. Vaak is er een hotel. En die is er echt niet voor de zondagse viering.

Onze functionele opvatting over een kerkgebouw vind je eigenlijk alleen terug in de calvinistische wereld, waar een kerkgebouw er is om de gemeente te verzamelen rond het Woord.

De kracht van een open kerk Praag

In de communistische tijd mochten de klokken niet luiden en waren vele kerken gesloten. Nu zijn het centra van cultuur en bezinning

Wat de geschiedenis ons leert

de kerk is een heilige plaats
heiligdom op heiligdom

Onder de dom van Utrecht

Ook in Nederland (bij Nijmegen)

Een kerk wordt geconsacreerd

Ieder dorp zijn kerk

Op de Kaag

Heemstede

De parochies waren groot, maar ieder dorp had zijn kapel. Niet alleen voor het vieren van de zondag. Maar God moest present zijn in de gemeenschap.

De kerk is van de mensen, van iedereen

**NOS: Kerk
Limmen was hart
van het dorp**

Vragen/stellingen

- ‘Subsidiariteit of kerksluitingen (aan de basis ben je kerk’)
- Fusies werken averechts. Houdt kleine gemeenschappen overeind (uit het boek van R.Mascini)

Waarom zou je een kerk sluiten?

Er wordt gezegd: “Het geld is op”

- Echt waar? In Aerdenhout, Bloemendaal?

Heemstede?

Is dit de
échte
reden?

Waar gaat het
geld naar toe?

In Frankrijk (Mazan)
een arme kerk is geen schande

De buurt restaureerde het dak

Er wordt gezegd: “We hebben geen priesters meer”

- Waar zijn de pastorale werk(st)ers, diakens, vrijwilligers?
- Kan er ook door de weeks een H.Mis zijn ipv op zondag?
- Is de kerk er alleen voor de Eucharistie?
- Hoe belangrijk is een plek van stilte?
- Mag het een plek zijn waar mensen God en elkaar ontmoeten in de hoogte en dieptepunten van het leven, bij feest, crisis en verdriet?
- En moet de kerk altijd vol zijn en er spic en span uitzien?

In het buitenland is er
soms weken-maanden
geen priester

Er wordt gezegd: “We hebben die grote kerken niet meer nodig. Iedereen kan in die éne grote kerk”

- Mag je de kerk weghalen uit stad, wijk of dorp?
- Het merendeel van de mensen gaat niet naar een andere kerk
- Het levert ook financieel weinig op
- God verdwijnt. De kerk verdampt
- Een verloederde dichtgetimmerde kerk getuigt bepaald niet van een levende missionaire gemeenschap

Er wordt gezegd: “Die weinig mensen in de kerk geven geen toekomst. Het moeten er minstens vijftig zijn. Er zijn ook geen dopen en huwelijken meer”

Dan kun je heel Frankrijk wel sluiten

De lutherse, doperse, oud-katholieke, remonstrantse kerken halen dit niet in hun hoofd.

Wat is het verschil tussen een kerk in de city, in een buitenwijk of op een dorp?

Hoe zit het met de diaconie? Huis- en ziekenbezoek?

Er wordt gezegd: “Die weinig mensen zijn ook te oud om vitaal te zijn. Je ziet alleen maar grijze hoofden.”

Is dit geen giga vooroordeel?

In Oost-Europa overleefde de kerk door de oma's

Wie poetst het zilver en houdt de kerk schoon?

wie zet de koffie?
Wie heeft de sleutel van de kerk?

Al eens een gebedsgroep geprobeerd? Die houdt de kerk letterlijk open

Wie betalen er het meest?

Wie zijn de afgelopen jaren het meest trouw gebleven aan de kerk?

Er wordt gezegd: “We zullen zien wie de echte katholieken zijn!”

- Alleen God bepaalt wie een goede katholiek is
- In een kerk die kinderen doopt, hoeft niet iedereen perfect gelovig te zijn. Je hoort er gewoon bij!
- Als je hier vanuit gaat, kun je heel Frankrijk, Spanje, Italië, Latijns-Amerika wel afschrijven
- Meneer Berlusconi werd door een stoet van bisschoppen in een eucharistieviering uitgevaren. De aartsbisschop liet het oordeel aan God over. En zo hoort dat!

Vragen/stellingen

- Wat biedt troost als een kerkgebouw wordt gesloten?
- Wat doe je met de pijn van de mensen, waar is troost te vinden?

Over fusies gesproken. Een eerste stap naar kerksluiting?

- Samenwerking is nodig
- Er zijn fusies waar iedere parochie het beheer over de kerk houdt. Hier fuseert het geld niet mee.
- Meestal verliest de parochie het beheer.
- Bij megafusies kan het bestuur het contact met de basis verliezen
- ‘managers’ gaan bedrijfsmatig beslissen met vitaliteitscans e.d. “Welk filiaal is nog levensvatbaar?”
- Sluiting dreigt

Maakt u
zich als
bestuurder
zorgen?
Bedenk....

- Te weinig pastores is voor een katholieke gemeenschap geen reden om een kerk te sluiten. Je mag natuurlijk van gelovigen vragen om op zondag elders te kerken. Maar in het belang van de gemeenschap mogen er – met mate – ook vieringen zijn door niet priesters.
- Gebrek aan geld kan tot een onverantwoorde situatie leiden (verwaarlozing, problemen met bank, overheid en verzekering).
- Ga in dat geval met de overgebleven kerkgangers rond de keukentafel. Vraag wat zij nog kunnen opbrengen. Vraag hen naar wat zij hopen als de kerk dicht moet. Kijk wat dan mogelijk is.
- Is er wel geld, maar zijn er te weinig vrijwilligers, dan wordt de vraag: kunnen ze de deur nog openhouden in het weekend en of door de week? voor rouw? doop? trouw? stilte? De kaarsen aansteken? Geef hen de verantwoordelijkheid die ze nog denken te kunnen dragen. Welke hulp verwachten ze van het bestuur? Van elders? Is die verwachting reëel? Stel een proefperiode voor.
- Wees oprecht empathisch.
- Zoek de grenzen op van de mogelijkheden van het kerkelijk wetboek
- Breek niet het geknakte riet, doof niet de walmende vlaspit

Hoe houd je je kerk open?

- Maak het tot de kerk van dorp of wijk
- Houd de deur letterlijk open voor iedereen, die wat te vieren of te rouwen heeft
- Maak het katholiek zijn niet maatgevend

Centrum van cultuur

ORGELCONCERT
tijdens kunstexpositie

Laurentiuskerk
Duivelsbruglaan 1
Breda (Ginneken)

Zondag
3 oktober 2021
15:30 uur

Toegang:
Vrije bijdrage

*Muziek
bij beelden
van Heleen
Havinga*

door

Jan Noordzij
organist-titularis
Sint-Walburgiskerk
Antwerpen

De kunstexpositie is op 2 en 3 oktober van 12:00 - 17:00 uur in en rond de Laurentiuskerk.
Organisatie: De Kunstfabriek & Atelierbreda

- Wees welkom voor muziek en tentoonstellingen van dorp of wijk
- Gepaste bijeenkomsten
- Kijk naar Praag en Rome

Vrienden van....

- Richt een stichting op 'vrienden van'

Met als leden mensen uit dorp en wijk

Stichting Vrienden van de Urbanuskerk

De Stichting Vrienden van de Urbanuskerk is in 1980 opgericht als initiatief om het kerkgebouw als monument, zo prachtig gesitueerd midden in het polderlandschap te Nes aan de Amstel, in goede staat te behouden. Het doel van de stichting is, waar nodig, financiële bijdragen te leveren voor de instandhouding van de driebeukige neogotische kruisbasiliek plus aansluitend het pastoriegebouw.

Om een breed publiek kennis te laten maken met het door Jos Cuypers ontworpen en in 1891 in gebruik genomen monumentale kerkgebouw en pastorie, organiseert het bestuur van de Stichting met regelmaat activiteiten in de kerk. Daaronder vallen o.a. lezingen en muzikale uitvoeringen op de zondagmiddagen, maar ook rondleidingen en een kerstmarkt. Ze hoopt daarmee een grote belangstelling van een breed publiek in de wijde omgeving te wekken voor beide monumenten. Én de noodzakelijke behoefte aan te wakkeren om gelden te doneren aan de Stichting in welke vorm dan ook, bestemd voor het onderhoud van de prachtige gebouwen. De Stichting staat overigens volkomen los van het kerkbestuur en het bisdom.

Maak er een huis voor de diakonie van

- Voedselbank
- Welkom voor hulpverleners die willen vergaderen of spreekuur houden

Maak er een huis van stilte en gebed van

- Houd de kerk letterlijk de hele dag open
- Denk aan camera's en sensoren
- Richt een gebedsgroep op
- Denk aan muziek
- Laat bezoekers aan bijruimtes door de kerk gaan

Kijk nog eens naar onze middeleeuwse kerken

Het sacrale gedeelte van de kerk was middels een prachtig hek afgesloten van de rest van de kerk. Om die heilige plek heen waren kapellen voor de gilden: de metselaars, de brouwers. Daar werd brood uitgedeeld aan de armen. Hier kwam de stad de kerk binnen!

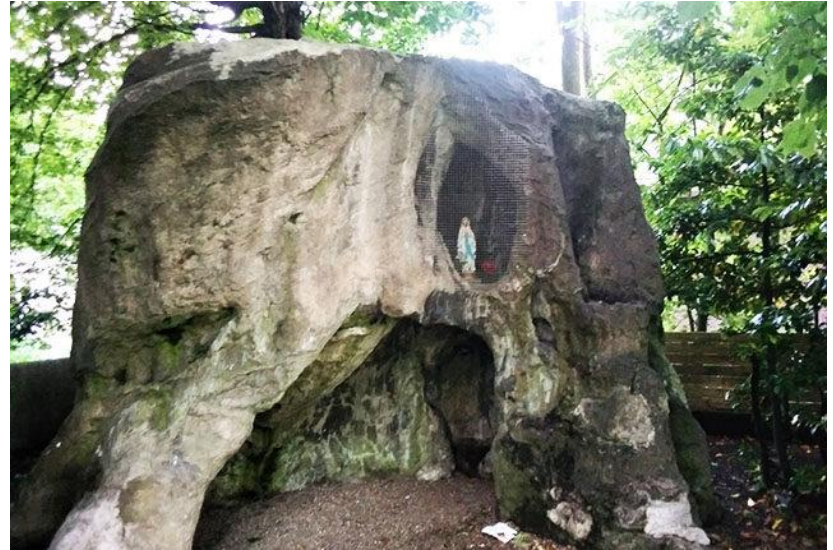
wees aanwezig in de wijk/het dorp

- Bezoek activiteiten
- Zet advertentie en artikelen in suffertje
- Bid in de vieringen voor de gemeenschap... niet alleen voor je eigen zieken en je eigen doden
- Luid de klok voor iedere dode
- Ga het 'angelus' luiden voor bijvoorbeeld de Oekraïne, de vastenactie, een natuurramp.

En tenslotte als je echt moet sluiten...

- Laat dit de bisschop doen. Hij heeft de kerk geconsacreerd. En laat hij bij zijn meest trouwe gelovigen blijven in dat moeilijke uur. Hij is hun herder en trooster
- Zorg dat de katholieke presentie in wijk/dorp zichtbaar blijft... een kleine kapel.. een mariabeeld.. een kantoortje... een stiltecentrum..
- Werk samen met de protestanten

Lourdesgrot in Amsterdam

Vragen/stellingen

- Wat en hoe willen we overeind houden in 2040 (*relatie met Gids, aandacht voor de naasten, relatie openhouden met de wereld*)?
- Wat is minimaal nodig als een kerk wordt gesloten om een alternatief te zoeken/vinden (*organisatie door het parochiebestuur ism het pastorale team*)?
- Waar is ruimte voor de H.Geest?